

NIEROZMYŚLNY (33) ai

W pisowni łącznej (28), *w rozłącznej* (5); -fl- (23), -śl- (9), -sl- (1).

e oraz o jasne.

sg m N nierozmyślny (11). ◇ A nierozmyślny (1). ◇ I nierozmyśln(e)m (1). ◇ f N nierozmyślną (2). ◇ G nierozmyśln(e)j (1). ◇ A nierozmyślną (1). ◇ n N nierozmyśln(e) (2). ◇ G nierozmyśln(e)go (1). ◇ A nierozmyśln(e) (2). ◇ I nierozmyślnym (2). ◇ pl N subst nierozmyśln(e) (4). ◇ G nierozmyślnych (2). ◇ D nierozmyślnym (2). ◇ A subst nierozmyśln(e) (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII (z Cn) – XVIII w.

1. *Taki, który nie myśli, nie zastanawia się; incogitans Mącz, Calep; incogitatus, inconsiderans, inconsultus Calep, Cn; demens Mącz; inconsideratus, praeceps, tumultuosus Cn (11) : Demens, Szalony/ wściekły/ niebáczny/ nierozmyślny. Mącz 216b, 59b; ze to nie iesth grzech przeciwko Decretom nierozmiłnych Krolow mowic/ y płowac ie PaprUp Lv; Inconsultus – Nie rozmiłny wieła, głupy. Calep 522b, 521a [2 r.], 522b.*

W porównaniach (2):

Jako comparatum (1): *Nierozmyślny chłop iáko dzikie źwirzę/ Co mu puftopás wśytko we łbie gmerze. RejZwierc 214v.*

Jako comparandum (1): *Bo kto lie nierozmyślnie ná fwobodę tego fwiátá puści/ rownie iáko nierozmyślny márinarz ná morze/ áni wie gdzie lie o fłkále othráci RejZwierc 142v.*

a. *W funkcji rzeczownika* (2) :

W przeciwstawieniu: »nierozmyślny ... rozmyślny« (2): *Nierozmyślnym śmierć ftrách/ rozmyślnym krotofilá. RejZwierc 169 [idem] B2v.*

2. *Taki, który jest wynikiem braku myślenia, który jest czyniony bezmyślnie; incogitatus Calep; fortuitus, inconsideratus, praeceps Cn (19) : Słowa nie rozmyślnie prędko ku błędowi przywodzą. BielŻyw 88; OrzRozm Ov; Mącz 59b, 213a; Takci vmié nierozmiślna rádá: zá którą idzie niezgodá. OrzQuin B2; RejPos 192; Sokrates gdy karał Demetriuła z gniewu á z nierozmyślnych postępkow iego RejZwierc 81, 81, 146v; (nagł) Ná rym nierozmyslny. (–) KTo mi każe rym piśac nierozmyślnie/ táki Ma woła prziiac chocia będzie ledá iáki. KochFr 76; Herod/ chocia łobie laná S. Chrzćicielá wielce ważył [...] iednák przy bieśiedzie nierozmyślną obietnicę vczyniwśy/ vćiętą głowę iego tánecznicy dárował. WerGość 237; Iełlis bela rzec podobna dom tak moźni takim nierozmiłnem Decretem/ nowemi prawi fędzic PaprUp Gv; LatHar 114; Donáciy Alexándrá Królá siła popłowano, zowiac ie Monstrosas donationes, iáko zbyteczne y nierozmyślné. SarnStat 1275; SkarKazSej 661b.*

W połączeniu szeregowym (1): *Nie káźdeyci zgoła przyśięgi zákázuie: ále nierozmyślny/ niepotrzebny/ bez słuźny przyczyny/ z popędlivości/ y ze złego zwyczáiu pochodzącey. WujNT 795.*

W charakterystycznych połączeniach: nierozmyślny(-a, -e) dekret, gniew, krzyk, obietnica, postępek, rada, rozumienie, rym, rzecz, skwapnienie, słowo, włodarstwo.

Wyrażenie: »nierozmyślnie wotowanie« = extemporalitas Modrz (2): Iełliby się kto ná prędkie á nierozmyślnie wotowanie zbytne ábo vmyślnie wyfadał/ zda się/ że to więcej roście z okazowania niepotrzebnego/ niżli z rozładku fáttecznego/ y bez płochości tám być nie może. ModrzBaz 26v, 26.

Szeregi: »nierozmyslny a nieuważony« (1): A B owiem co iest fprofnieyſzego iáko gniew nierozmyslny á nie vważony? *RejZwierc* [78²]v.

»prędky a nierozmyslny« (1): *ModrzBaz* 26v cf *Wyrażenie*.

»skwapliwy a nierozmyslny« (1): áby się ſkwápliwego á nierozmyslnego wotowania wyftrzegáli [*ut ... extemporalitatem vitent*]. *ModrzBaz* 26.

3. *Taki, którego się nie przewiduje* (2) : (*marg*) Przypadki nierozmyslne. (-) Wfzytko tho iákoś fłyfzał ty fatá fpráwiáią/ Kiedy ſie ty ná niebye płánety miefzáią. Iż iednemu przypadnie s czáfem dobrotliwa/ A drugyemu z niezczęściem ná wfzytkim złościwa. *RejWiz* 130 [*idem*] Dd.

4. *Taki, którego nie da się zrozumieć, pojąć* (1) :

Wyrażenie: »żadnym rozumem nierozmyslny« (1): iż Syn Ociec y Duch fwięty/ iż to iest ieden á prawdziwy Bog á wfzyfczy fą onym dziwnym á żadnym rozumem nierozmyslnym Boftwem fpołu ogárnieni. *RejZwierc* 11v.

Synonimy: 1., 2. *bezhumny, bezrozumny, błazeński, błażniwy, głupi, niebaczny, niemądry, nieobaczny, nieopatrzny, nieroztropny, nierozumny, nieumiejętny, porywczy, szalony;* 4. *nieogarniony, niepojęty, niezrozumiany, trudny.*

Cf **BEZROZMYŚLNY, NIEROZMYŚLONY, ROZMYŚLNY**